

De waarde van topsport

① INEKE DONKERVOORT

De Olympische Winterspelen in Pyeongchang liggen achter ons. Goud gewonnen, goud verloren. Drama en *suspense*, alles wat topsport zo mooi maakt. Voor Nederland waren de Spelen een succes. De ambitie van NOC*NSF en VWS om Nederland bij de beste tien

topsportlanden in de wereld te laten behoren, is ruim gehaald! Nog tijdens de Spelen stuurde minister Bruins een brief naar de Kamer met daarin zijn plannen voor de besteding van de extra 10 miljoen euro voor topsport die in het regeerakkoord is overeengekomen.

Als argument voor de inzet van de extra middelen schrijft de minister dat, als Nederland de toptienambitie wil blijven waarmaken, investeren nodig blijft. Andere landen zitten immers niet stil. Presteren vraagt investeren. In overleg met NOC*NSF heeft de minister besloten de extra middelen te bestemmen voor ruimere mogelijkheden voor (aankomend) topsporters om deel te nemen aan topsportevenementen; voor extra coaches voor de ontwikkeling van talenten, extra wetenschappers om innovaties sneller in de topsportprogramma's toe te passen, en uitbreiding van de opleidingsmogelijkheden voor topcoaches. Bijzonder is het voornemen om meer te investeren in nieuwe medailleonderdelen en sporten waarin Nederland denkt kansrijk te zijn. Opportunisme is ook de overheid niet vreemd.

Waarom die toptienambitie? In de *Sportagenda 2017* beargumenteerde NOC*NSF dat excellente topsportprestaties bijdragen aan de positionering en innovatiekracht van Nederland. Volgens VWS zet topsport Nederland op de kaart, en wil de overheid bijdragen aan een sportieve samenleving waarin uitblinken mag.

In 2011 onderzocht het Mulier Instituut de wetenschappelijke onderbouwing voor de maatschappelijke betekenis van topsport. Daaruit bleek dat topsport mensen pleziert en enthousiasmeert. Topsport draagt ook bij aan nationale trots, verbondenheid en sociale cohesie. Topsport geeft getalenteerde sporters ontplooiingsmogelijkheden. Topsport en topsportevenementen hebben daarnaast ook economische waarde.

Bij al deze effecten worden wel kanttekeningen gemaakt, maar de balans is positief. Op een punt bleek geen duurzaam effect: het effect van topsportprestaties op sportdeelname. De vaak geciteerde relatie tussen topsport en breedtesport, het Ard-en-Keessie-effect, bestaat niet. Hoogleraar Maarten van Bottenburg kwam in 2003 al tot die conclusie. Op basis van recentere gegevens trekt Yannic Audenaerde in haar masterscriptie voor de Universiteit Antwerpen dezelfde conclusie. Als er al een positief effect is, dan is dat van korte duur en treedt het vooral op bij moderne, onbekende sporten en sporten met een goede infrastructuur. Kiezen voor schaatsen, roeien, snowboarden of bobsleeën is gemakkelijker als er een trainingsfaciliteit in de buurt is. Niet iedereen kan of wil lang reizen om te sporten. Voetballen is dan makkelijker.

Als een sport breed wordt beoefend, dan draagt dat ontegenzeggelijk bij aan het bereiken van de internationale top. Er komt echter meer bij kijken: een goed systeem van talentherkenning en -ontwikkeling, begeleidingsteams met state-of-the-artkennis, uitstekende topsportprogramma's en deelnamemogelijkheden aan internationale toernooien. Omdat de financiële middelen schaars zijn, heeft NOC*NSF enkele takken van sport gekozen die geprioriteerde ondersteuning krijgen,

waardoor beoefenaars hun sport professioneel kunnen beoefenen.

Extra instroom ontstaat door topsporters die overstappen van de ene naar de andere sport, omdat ze in de eerste sport de top niet halen of de uitdagingen in de andere leuker vinden. Laurine van Riessen stapte over van schaatsen naar baanwielrennen, Maaïke Head van schaatsen naar het roeien (en behaalde daarin goud in Rio), Kimberley Bos van bobslee naar skeleton. Ook organiseert NOC*NSF een jaarlijkse talentendag om nog niet ontdekte sporters met topsportambitie te adviseren in welke sport de beste mogelijkheden liggen. Zoals Van Bottenburg al aangaf: "Topsport ontwikkelt zich als een relatief autonome wereld die volgens andere principes functioneert dan breedtesport." De mythe (en noodzaak!) van de aanvoerfunctie van breedtesport voor topsport is daarmee doorbroken.

Blijven over de veronderstelde bijdrage die topsport levert aan de nationale innovatiekracht, de economische groei en de positionering van Nederland in de wereld. Tot op heden is hiernaar weinig onderzoek gedaan. Het zou verstandig zijn als VWS en EZK hiervoor geld beschikbaar stellen, om de 60 miljoen die via VWS jaarlijks naar topsport gaat, beter te rechtvaardigen. Zichtbaarheid bij grote sportevenementen, plezier en trots bij Nederlandse topprestaties – is dat legitimatie genoeg? Het is niet erg wetenschappelijk, maar mij lijkt zo'n investering van 60 miljoen euro in nationale trots op voorhand meer dan goed besteed. ●

Ineke Donkervoort is ex-topsporter, sportbestuurder, organisatie-deskundige en eigenaar van ID management & advies (www.idmanagementenadvies.nl).